

UJEDINJENE NACIJE

Međunarodni rezidualni mehanizam za krivične sudove

Međunarodni rezidualni mehanizam za krivične sudove (Mehanizam) osnovao je Savjet bezbjednosti Ujedinjenih nacija 22. decembra 2010. da nastavi nadležnost, prava, obaveze i ključne funkcije Međunarodnog krivičnog suda za Ruandu (MKSR) i Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju (MKSJ) nakon njihovog zatvaranja 2015., odnosno 2017. godine.

IZJAVA

PREDSJEDNIK

(Isključivo za medije. Nije zvanični dokument.)

New York, 14. juni 2022.

Obraćanje sudije Carmela Agiusa, predsjednika Međunarodnog rezidualnog mehanizma za krivične sudove, Savjetu bezbjednosti Ujedinjenih nacija 14. juna 2022.

Gospodine predsjedavajući,
Ekselencije,
Dame i gospodo,

Zadovoljstvo mi je što vas mogu, u ime Međunarodnog rezidualnog mehanizma za krivične sudove (Mehanizam), izvijestiti o napretku našeg rada, koji se detaljno navodi u sveobuhvatnim izvještajima koji su vam predočeni. Dopustite mi da u vlastito ime kažem da je velika čast što vam se mogu obratiti posljednji put, prije nego što odstupim s dužnosti predsjednika Mehanizma krajem ovog mjeseca.

Rukovođenje Mehanizmom, zajedno s kolegama sudijama i čelnicima, jedno je od najbogatijih profesionalnih iskustava mog života, koje me ispunjava najvećim zadovoljstvom, i nedostajace mi mogućnost da svakodnevno doprinosim našoj izvanrednoj instituciji i da budem u kontaktu s ljudima koji su mi postali poput porodice. Dopustite mi da izrazim i svoj snažan osjećaj zadovoljstva, zahvalnosti i povjerenja kada pogledam šta se sve dogodilo otkako sam stupio na dužnost predsjednika, kao i uvjerenje da tako moramo nastaviti i u budućnosti.

Gospodine predsjedavajući,

Zadovoljan sam značajnim napretkom, ostvarenim tokom izvještajnog perioda i tokom cijelog mog mandata predsjednika, uprkos enormnim izazovima, uključujući i pandemiju COVID-19. Uistinu, zapanjen sam kada vidim kako Mehanizam sada izgleda drugačije, naročito u vezi s predmetima koji su u toku.

Ostala su nam samo tri glavna predmeta, što predstavlja značajno smanjenje obima sudskog posla u poređenju s početkom 2019. godine. Uskoro će nam ostati samo dva, nakon izricanja drugostepene presude u predmetu *Fatuma i drugi* 29. juna 2022., u kojem sam predsjedavajući sudija. U našem drugom predmetu koji je u žalbenoj fazi, predmetu *Stanišić i Simatović*, postupak se odvija po planu i okončanje postupka se očekuje u junu 2023., a još jedna statusna konferencija biće održana sljedeće sedmice. U predmetu *Kabuga*, mogu vas izvijestiti da je Pretresno vijeće, nakon što je nedavno saslušalo nezavisne medicinske stručnjake i usmenu argumentaciju strana u postupku, upravo juče donijelo odluku u kojoj je konstatovalo da odbrana nije utvrdila da g. Kabuga u ovom trenutku nije procesno sposoban. Pretresno vijeće je, između ostalog, zaključilo i da optuženi ostaje u pritvoru u ogranku

Mehanizma u Haagu i da će njegovo suđenje tamo početi ukoliko se ne odredi drugačije. Pozivam vas da pročitate sveobuhvatnu odluku Pretresnog vijeća, javno dostupnu na *websiteu* Mehanizma.

Ohrabruje me to što ovi događaji predstavljaju značajno ispunjenje jednog od središnjih prioriteta mog mandata predsjednika, naime pravovremenog okončanja sudskih postupaka Mehanizma koji su u toku, uz obezbjeđenje redovnog sudskog postupka i temeljnih prava. Međutim, napredak se tu ne zaustavlja.

Veliki napredak u traganju za bjeguncima Međunarodnog suda za Ruandu (MKSR) takođe je imao odlučujući uticaj na rad i izgled Mehanizma. Zahvaljujući nadljudskim naporima tužioca Brammertza i njegovog tima, ostala su samo četiri bjegunca MKSR-a i očekuje se da će im se svima suditi u Ruandi.

Ostvarili smo napredak i u drugim ključnim aspektima našeg mandata. Na primjer, prisjetićete se da sam 2020. godine izdao revidirano Uputstvo za rad prilikom rješavanja po molbama za pomilovanje, ublažavanje kazne i prijevremeno puštanje na slobodu, s ciljem pojednostavljenja postupka uz zadržavanje istog pravnog pristupa. Otkako sam stupio na dužnost, izdao sam ukupno 72 odluke i naloge u vezi s tim molbama i svom ću nasljedniku ostaviti da riješi samo po dvije, nedavno podnijete molbe. Mimo toga, odgovornost Mehanizma za praćenje predmeta proslijeđenih nacionalnim pravosuđima značajno je smanjena. Kada sam stupio na dužnost predsjednika, Mehanizam je bio odgovoran za praćenje sedam predmeta. Sada su ostala samo dva.

Cijelo ovo vrijeme postignut je značajan napredak na raznim područjima, kao što su zaštita svjedoka, odgovaranje na zahtjeve za pomoć nacionalnih pravosuđa i upravljanje arhivom MKSR-a, Međunarodnog suda za bivšu Jugoslaviju (MKSJ) i Mehanizma. Naša produktivnost s tim u vezi ojačana je trajnim naporima Mehanizma da dalje harmonizuje i efikasnije organizuje svoje radne metode.

Ipak, paralelno s rezultatima postoje i određeni problemi. Sa žaljenjem se sada moram obratiti ovom Savjetu, pred kojim sam u decembru prošle godine najavio da je situacija u vezi s osobama oslobođenim odgovornosti i puštenim na slobodu riješena, i izvijestiti da to više nije tako; da obavezujući sporazum, potpisan između Ujedinjenih nacija i Nigera, u vezi s preseljenjem tih osoba na teritoriju Nigera, nije ispoštovan. Sekretar Mehanizma daje sve od sebe da nađe rješenje za ovu neugodnu situaciju. Mimo toga, predmet za nepoštovanje suda protiv Petra Jojića i Vjerice Radete je ilustracija onemogućavanja Mehanizma da osigura pravdu; u ovom slučaju, trajnim propustom Srbije da ispuni međunarodne obaveze koje je ovaj Savjet nametnuo svim državama u Rezoluciji 1966 (2010.).

Gospodine predsjedavajući,

Sada bih želio iskazati neizmjernu zahvalnost koju osjećam kada pogledam na svoj mandat predsjednika i zajedničke napore koju su doveli do naših postignuća. Ovdje mogu kategorički ustvrditi da smo svi uradili najbolje što je moglo da se uradi. Na samom početku, želim odati priznanje za doprinos našeg izvanrednog osoblja, kojem iskreno zahvaljujem. Takođe odajem priznanje za prijateljstvo i izuzetnu službu sudijama Mehanizma, koji su došli sa svih strana svijeta i čije su različite perspektive neizmjereno obogatile moju. Isto tako, želim odati priznanje svojim kolegama čelnicima, tužiocu Brammertzu i sekretaru Tambahouu, za kolegijalnost i ustrajnost. Na kraju, želio bih javno pohvaliti članove svog tima, njihovu čvrstu predanost i to kako su me snažno inspirisali.

Naravno, uspjeh Mehanizma ne može se pripisati samo onima koji rade za, ili u toj instituciji. Mehanizam je, kao i međunarodni sudovi koji su mu prethodili, dio jednog šireg sistema. Mehanizam je rođen na međunarodnom nivou iz razmišljanja o zajedničkoj viziji pravde i o odlučnosti da se izuzetno važan posao

tih međunarodnih sudova obavi do samog kraja, ali se u velikoj mjeri oslanja i na zainteresovane faktore u regionalnoj i domaćoj sferi.

Istinska podrška i vodstvo koje pružaju članovi ovog Savjeta i Neformalna radna grupa za međunarodne sudove su, unutar Ujedinjenih nacija, od suštinske važnosti za funkcionisanje Mehanizma. Zahvaljujući vama i članovima Ujedinjenih nacija možemo nastaviti obavljati vitalnu misiju koja nam je povjerena. Ja sam tokom svog mandata predsjednika posebno cijenio izvanrednu pomoć Službe za pravne poslove.

Što se tiče uloge država u ispunjenju našeg mandata, podsjećam da sam još na početku svog mandata izjavio da pravda ne završava izricanjem presude. Istinitost tih riječi stalno se ponavlja i ja odajem priznanje svim državama koje su se dobrovoljno stavile na raspolaganje za izvršenje kazni osoba koje su osudili *ad hoc* međunarodni sudovi ili Mehanizam. Njihova izuzetna saradnja bila je očigledna u jeku pandemije kada su, po mojim nalogima, države izvršenja kazni dostavljale ažurirane podatke u vezi s COVID-19 svake dvije sedmice. Takođe odajem priznanje divnim zemljama domaćinima, Tanzaniji i Nizozemskoj koje nas tako odlučno podržavaju u obavljanju naše misije. Na kraju, zahvaljujem Evropskoj uniji i vladi Švajcarske, koje finansiranjem programa *outreach* i informativnih aktivnosti čine opipljivu razliku za ljude koji žive u pogođenim zajednicama.

Gospodine predsjedavajući,

Ovo me dovodi do budućnosti i osjećaja sigurnosti koji sam pomenuo na početku svog obraćanja. Nakon četvrte revizije napretka rada Mehanizma, ovaj uvaženi Savjet će donijeti rezoluciju u vezi s našim mandatom, a generalni sekretar će nakon toga imenovati sljedećeg predsjednika iz reda sudija koji su na spisku Mehanizma. Dakle, promjena dolazi, a s njom i mogućnosti za revitalizaciju i daljnje poboljšanje.

Uvjeran sam da će Mehanizam i dalje napredovati pod novim rukovodstvom, i to u velikoj mjeri zato što je u boljoj formi nego ikada prije. Pored toga, nakon skoro jedne decenije rada, Mehanizam se veoma približio ostvarenju vizije Savjeta o maloj i privremenoj instituciji; to je poduhvat koji ne smije da se podcijeni. Nije lako voditi instituciju koja se smanjuje i suočiti se sa štetnim učincima smanjene produktivnosti, narušenog morala i čestog mijenjanja zaposlenih. Jednako teško je konsolidovati pristup "jednog Mehanizma" u njegovoj jedinstvenoj strukturi, kako bi se obezbijedilo optimalno, najefikasnije korištenje resursa u naša dva ogranka. Ipak, siguran sam da će moj nasljednik biti više nego u stanju da se suoči s tim izazovima.

Istovremeno, istinski se nadam da je naš napredak pobudio povjerenje u vama, članovima ovog Savjeta; da kada kažemo da ćemo polučiti rezultate to i mislimo i da će Mehanizam i dalje obavljati svoje rezidualne funkcije u dobroj vjeri, u skladu s najvišim standardima. Pored toga, još jednom moram naglasiti da će se mnoge od tih aktivnosti – uključujući i jedan broj sudskih funkcija – nastaviti u bliskoj budućnosti i još duže nakon što glavni predmeti budu zaključeni, osim ako Savjet ne odluči drugačije. Savjet bezbjednosti, koji je sam odredio obim mandata Mehanizma, je taj koji odlučuje da li je i kada primjereno da neke od naših dužnosti izvrši neko drugi. U ovom i mnogim drugim aspektima, mi smo u vašim rukama.

Gospodine predsjedavajući,

Uznemirujuće je odstupiti s dužnosti u vrijeme kada je situacija u svijetu uvjerljivo nesigurnija nego što je bila tokom mnogih godina. Nesigurnost koja nas je nedavno pogodila ne pokazuje znakove jenjavanja i priznajem da nije uvijek lako ostati optimističan u vezi sa stanjem međunarodne krivične pravde.

Međutim, moje iskustvo u Mehanizmu i na *ad hoc* međunarodnim sudovima ojačalo je moju nepokolebljivu vjeru u to da je rad ovih institucija istinski važan; da inicijative međunarodne pravde mogu uspjeti i da uspijevanju mimo svih očekivanja; i da će pravda na kraju pobijediti kada postoji politička volja da ju se traži. U tom svjetlu, pozivam međunarodnu zajednicu da se vodi istom hrabrošću, odlučnošću i vizijom koju je pokazala devedesetih godina dvadesetog vijeka kada je osnovala MKSJ i MKSR, te kasnije, 2010. godine, kada je osnovala Mehanizam.

Na kraju, Mehanizam će i dalje tražiti čvrstu podršku u godinama koje dolaze i smislenu saradnju onih koji poštuju svrhu njegovog postojanja i njegovih temeljnih načela. Ima još puno posla, a utjeha je u znanju da je zadatak zajednički. Još jednom svim srcem zahvaljujem svim pojedincima, državama i zainteresovanim faktorima koji su do sada učestvovali u radu Mehanizma i koji su podržavali ono što je pravo i pravedno. Vaša podrška našoj instituciji i, tokom posljednjih godina, meni kao predsjedniku, znači više nego što riječima mogu iskazati.

Hvala vam na pažnji.

****